

# Što smo naučili o nastavi na daljinu u vrijeme pandemije

---

**Bakota, Koraljka**

*Source / Izvornik:* **Izkušnje in izzivi izobraževanja v času epidemije: zbornik, 2022, 208 - 211**

**Conference paper / Rad u zborniku**

*Publication status / Verzija rada:* **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:257:811599>

*Rights / Prava:* [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2025-01-23**



*Repository / Repozitorij:*

[SUVAG Polyclinic Repository](#)



## **ŠTO SMO NAUČILI O NASTAVI NA DALJINU U VRIJEME PANDEMIJE**

Sažetak: U Osnovnoj školi Poliklinike SUVAG, u verbotonalnom razredu, stručnjaci raznih profila provode rehabilitaciju i poučavanja uz primjenu verbotonalne metode. U svim odgojnim i obrazovnim aktivnostima kod učenika razvijaju se slušanje te govorno – jezične i komunikacijske vještine koje utječu na kognitivne vještine koje pak razvijaju i šire socijalne vještine. U vrijeme pandemije bio je naročiti izazov nastaviti jednako kvalitetno provoditi sve rehabilitacijske postupke i pri tome uvažavati nove potrebe učenika i njihovih roditelja.

U izlaganju ćemo istaknuti one bitne elemente nastavnog i rehabilitacijskog procesa koji su za učenika oštećena sluha i/ili govora u pandemijskim uvjetima omogućili razvijanje aktivnog slušanja i govora, čitanja i razumijevanja pročitane teksta te razvijanje socijalnih komunikacijskih vještina. Iako su naša iskustva jednaka onima koja su pokazala da je nastava u razredu najprihvatljiviji oblik školovanja za učenike s teškoćama u razvoju, naučili smo dosta o vrijednostima nastave na daljinu koju ćemo moći primjenjivati u raznim uvjetima i nakon pandemije.

Ključne riječi: online nastava, pandemija, učenici s govorno-jezičnim teškoćama, učenici s oštećenjem sluha

## **WHAT WE LEARNED ABOUT DISTANCE TEACHING DURING THE PANDEMIC**

Abstract: In the SUVAG Polyclinic Elementary School, in the verbotonal class, experts of various profiles conduct rehabilitation and teaching using the verbotonal method. In all educational activities, students develop listening, speech - language and communication skills that affect cognitive skills, which in turn develop and spread social skills. At the time of the pandemic, it was a special challenge to continue to carry out all rehabilitation procedures with equal quality, while respecting the new needs of students and their parents. In the presentation, we will highlight those important elements of the teaching and rehabilitation process that enabled hearing and / or speech impaired students in pandemic conditions to develop active listening and speech, reading and reading comprehension and development of social communication skills. Although our experiences are the same as those that have shown that classroom teaching is the most acceptable form of schooling for students with disabilities, we have learned a lot about the values of distance learning that we will be able to apply in a variety of conditions after the pandemic as well.

Key words: online teaching, pandemic, students with speech and language difficulties, students with hearing impairment.

### **Uvod**

Pandemija je unijela velike promjene u načinu komunikacije u odgojno-obrazovnom sustavu. Neposredna komunikacija se u vrlo brzom vremenu prebacila u virtualni svijet. Kako je prošlo dvije godine od početka pandemije, mnogo je istraživanja provedeno na tu temu. Vidljivo je da prema online nastavi pretežno prevladavaju negativni stavovi s tendencijom da se svi odgojno-obrazovni procesi što prije vrate u razred i neposrednu komunikaciju (Cui i sur., 2020). Pokazalo se da je narušeni socijalni aspekt nastave, za učenike i učitelje predstavljao jedan od najvećih izazova o vrijeme online nastave (Unger i Meiran, 2020). To je još više prisutno kod učenika s teškoćama u razvoju, poglavito onih koji imaju komunikacijske teškoće. Angelova (2020) smatra da je online školovanje lakše realizirati kada se radi o individualnim zadacima, ali da je teže ostvariti timski rad. Učitelji su ključ za uspješno provođenje online nastave koja integrira tehnologiju i metodiku s posebnim naglaskom na dobrobiti koje pruža otvoreni pristup znanjima i informacijama putem interneta (Paudel, 2020). Prijelaz na svakodnevno korištenje digitalnih tehnologija i online platformi te otvoreni pristup informacijama smatramo pozitivnom ostavštinom školovanja u vrijeme pandemije. Prilikom prelaska na online nastavu pokazalo se važnim da učitelji odaberu najbolji način posredne komunikacije koja se ponajprije odnosila na održavanje nastave na nekoj od online platformi i na transparentnost odgojno-obrazovnih digitalnih materijala. Učenici, učitelji i roditelji su se u ovim izvanrednim pandemijskim uvjetima prilagodili koristeći platforme koje su za korisnike bile besplatne i jednostavne za korištenje te nisu zahtijevale dodatnu edukaciju.

Odabrali su platforme preko kojih se komunicira i u privatnom životu pa je bila jednostavnija njihova uporaba nego nekih drugih platformi za čije je korištenje trebala dodatna edukacija korisnika.

Učiteljima i rehabilitatorima je ovaj način komunikacije važan jer u realnom vremenu ili brzo mogu razmijeniti bitne informacije s roditeljima i učenicima. Lathifah, Helmanto i Maryani (2020) izdvajaju primjer u kojemu npr. učitelj nižih razreda pomoću WhatsApp-a podsjeća roditelje da se učenik treba uključiti na nastavni sat na vrijeme. Učitelji, roditelji i učenici Poliklinike SUVAG najčešće su se služili grupom putem WhatsApp-a dok su učitelji i stručni suradnici komunicirali preko TEAMS-a i preko te platforme međusobno raspravljali i dijelili informaciji i dokumente (Bakota i Pavičić Dokoza, 2021). U ovom radu ćemo se više osvrnuti na pozitivnu ostavštinu i virtualnu komunikaciju koju ćemo koristiti i dalje u odgoju i obrazovanju kada pandemije više ne bude.

## Rezultati i rasprava

U ožujku 2022. u Osnovnoj školi Poliklinike SUVAG među učiteljima i stručnim suradnicima provedena je anonimna anketa putem Microsoft Forms-a koja je imala za cilj utvrditi stavove i potrebe učitelja o načinu provođenja školskih aktivnosti nakon pandemijskih uvjeta. Pitanja su se odnosila na održavanje virtualnih sjednica učiteljskog vijeća (0 – nikada, 3 – uvijek), online roditeljskih sastanaka (0 – nikada, 3 – uvijek kada mi to prilike dopuste), virtualnih stručnih usavršavanja (0 – nikada, 2 – da) te korištenja virtualnih komunikacija za prenošenje nastavnih sadržaja i drugih informacija s učenicima koji opravdano nisu na nastavi (0 – nikada, 3 – uvijek). Posljednje pitanje je bilo otvorenog tipa gdje su sudionici mogli navesti sve ono što bi zadržali iz pandemijskog načina rada u vremenu nakon pandemije. Od 58 učitelja koji su dobili upitnik na e-mail adresu, upitnik je ispunilo 29 učitelja i stručnih suradnika, tj. 50 % ispitanika. U nastavku je prikazana deskriptivna analiza dobivenih rezultata.

Tablica 1. Deskriptivni podaci mjerenih varijabli (N = 29)

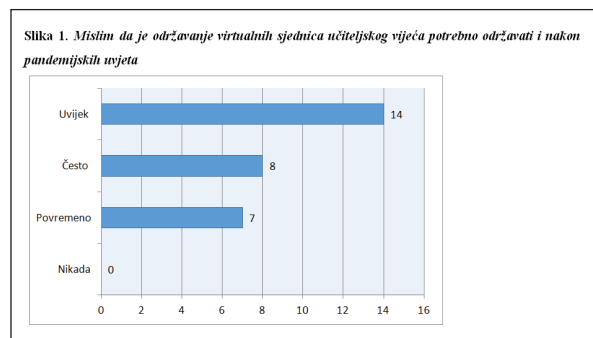
|   | <i>M</i> | <i>SD</i> | <i>Min.</i> | <i>Max.</i> |
|---|----------|-----------|-------------|-------------|
| Virtualne sjednice učiteljskog vijeća       | 2.24     | .830      | 1           | 3           |
| Online roditeljski sastanci                 | 1.07     | .923      | 0           | 3           |
| Virtualna stručna usavršavanja              | 1.48     | .634      | 0           | 2           |
| Virtualna komunikacija s odsutnim učenicima | 1.59     | 1.053     | 0           | 3           |

Učitelji i stručni suradnici Osnovne škole Poliklinike SUVAG u prosjeku smatraju da bi se sjednice učiteljskog vijeća često trebale održavati u virtualnom obliku ( $M = 2.24$ ;  $SD = .830$ ), da bi roditeljski sastanci povremeno trebali biti online ( $M = 1.07$ ;  $SD = .923$ ), da bi stručna usavršavanja povremeno ili uvijek trebala biti u virtualnom obliku ( $M = 1.48$ ;  $SD = .634$ ), a da bi s opravdano odsutnim učenicima povremeno ili često mogli komunicirati u virtualnom obliku ( $M = 1.59$ ;  $SD = 1.053$ ).

## Virtualne sjednice učiteljskog vijeća

Iz grafikona koji slijedi vidljivo je da je većina učitelja odabrala odgovor koji se odnosi na provođenje virtualnih sjednica učiteljskih i razrednih vijeća (njih 14) dok nitko nije odabrao opciju neposrednog održavanja sjednica u prostorijama Škole.

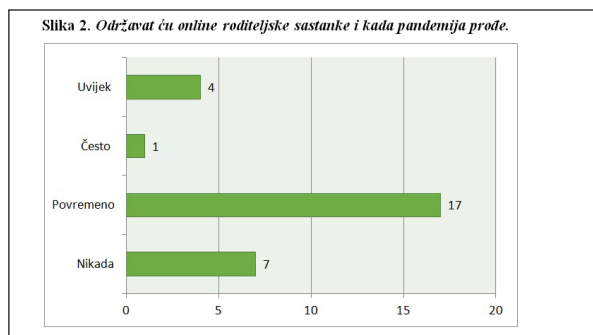
Slika 1. Mislim da je održavanje virtualnih sjednica učiteljskog vijeća potrebno održavati i nakon pandemijskih uvjeta



Kao razlog za to, većina učitelja (njih 21) je navela da takvim načinom provođenja aktivnosti štede vrijeme. Također su naveli da na taj način štede na prijevozu (njih 11). Uгода i osjećaj sigurnosti su kao razlozi zastupljeni u manjem broju.

## Online roditeljski sastanci

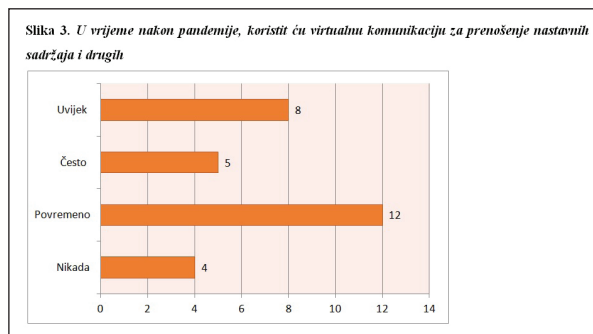
Dok su se sastanci i vijeća učitelja održavale u online okruženju bez većih poteškoća, iskustvo nam je pokazalo da je u razgovoru s roditeljima važan neposredni kontakt. To su prepoznali učitelji i u ovoj anketi pa su odabrali odgovor povremeno održavanje roditeljskih sastanaka kao najfrekventniju opciju. Dio učitelja, njih 7 nikada neće održavati virtualne roditeljske sastanke, dok je njih 5 odabralo opciju uvijek i često. Ovaj odabir sigurno ovisi i o strukturi roditelja pojedinog razrednog odjela, ali i o temi roditeljskog sastanka.



Slika 2. Održavat ću online roditeljske sastanke i kada pandemija prođe.

## Virtualna komunikacija s učenicima koji opravdano nisu na nastavi

Učitelji su odabrali virtualnu komunikaciju s učenicima kada nisu opravdano u školi što omogućava kontakt s učenicima i roditeljima kada god je to moguće. Većina učitelja je odabrala povremenu virtualnu komunikaciju, njih 8, dok je manji broj učitelja njih 4, odabrao kao odgovor opciju da nikada neće s učenicima koji nisu u školi biti u virtualnoj komunikaciji. Najveći broj učitelja odabrao je da će povremeno koristiti ovakav oblik komunikacije.



Slika 3. U vrijeme nakon pandemije, koristit ću virtualnu komunikaciju za prenošenje nastavnih sadržaja i drugih

Učitelji su uvidjeli prednosti online komunikacije koje su uočili i pojedini autori. Kkese (2020) ističe da u tradicionalnim uvjetima obrazovanja, učenici s govorno-jezičnim poremećajima ili s oštećenjem sluha nailaze na nekoliko poteškoća i to zbog bučnih učionica ili prevelike udaljenost od učitelja. Online nastava možda je prikladnija jer uključuje korištenje pripremljenih audio-vizualnih informacija. Učitelji i rehabilitatori su tijekom dvije godine prikupili veliku zbirku digitalnih odgojno-obrazovnih materijala koju mogu koristiti u nastavnom procesu koji se odvija u razredu. Prikupljanjem digitalnih odgojno-obrazovnih sadržaja, stvorili su kvalitetne baze nastavnih sadržaja koje će se moći koristiti i kada pandemija prođe u tzv. hibridnom obliku nastave. Istraživanja su pokazala da postoji potreba za stvaranjem repozitorija digitalnih odgojno-obrazovnih sadržaja kojemu će imati pristup sve posebne odgojno-obrazovne ustanove jer u pravilu ima malo gotovih digitalnih sadržaja koji se mogu primijeniti u nastavnom procesu kada govorimo o učenicima s teškoćama u razvoju (Bakota, Pavičić Dokoza i Punjek, 2021).

## Virtualno stručno usavršavanje

Kada je riječ o stručnom usavršavanju učitelja, oni su pretežno odabrali virtualno stručno usavršavanje. Većina učitelja je odabrala virtualno stručno usavršavanje kao jedini način držanja edukacija, njih 16, dok je 11 učitelja je odabralo povremenu online edukaciju, a svega je 2 učitelja odabralo direktnu edukaciju tj. „face to face“. Kao i u prvom pitanju koje se odnosi na razloge takvog odabira, ekonomičnost u raspolaganju s vremenom pokazala se glavnim razlogom za takav odabir. Što možemo koristiti nakon pandemije?

Na posljednje pitanje otvorenog tipa su sudionici naveli više odgovora koje možemo objediniti i zaključiti da ćemo se nakon pandemije u virtualnom okruženju i dalje koristiti brojnim aktivnostima. Iako su učitelji i stručni suradnici naglasili da je direktna komunikacija najbolja u odgojno-obrazovnim procesima, ipak ćemo nakon pandemije u virtualnom okruženju ostaviti one aktivnosti koje smo uvijek imali i usvojili tijekom ove dvije godine.

U Osnovnoj školi Poliklinike SUVAG i dalje ćemo:

- održavati virtualne kvizove / natjecanja u kojima može sudjelovati više razreda
- slati online ankete i upitnike učenicima, roditeljima i učiteljima
- koristiti digitalne alate u poučavanju i vrednovanju
- koristiti platformu TEAMS za komunikaciju s učenicima i učiteljima
- slati učenicima video lekcije - koje mogu pogledati kod kuće više puta, te dodatne zadatke, tekstove, kvizove....
- održavati kontakt s oboljelim učenikom osobito ako se radi o duljem vremenskom izostanku, pomoći mu u savladavanju gradiva i rješavanju zadataka.
- održavati online sjednice učiteljskih vijeća
- pohađati virtualna stručna usavršavanja.

## Zaključak

Anketa koju smo proveli ali i stručna i znanstvena literatura dala nam je moguće smjernice koje se odnose na provođenje nekih školskih aktivnosti nakon pandemije. Uz puno nedostatak i ograničenja s kojima smo se susreli u vrijeme pandemije i online nastave, postoje neki oblici rada koji će nam ostati i dalje a prvenstveno su povezani s ekonomičnim trošenja vremena učenika, učitelja i roditelja. Za očekivati je da će se stručna usavršavanja učitelja te sastanci i sjednice učiteljskih vijeća u jednoj mjeri i dalje održavati u virtualnom okruženju. Također je za očekivati da ćemo provoditi hibridnu nastavu koji će uz najbolji oblik prenošenja znanja, a to je „face to face“ nastavu u razredu, primjenjivati i sve one virtualne oblike nastave koje će pridonijeti brzini, zornosti i zanimljivosti nastavnog procesa.

## Literatura

- Angelova, M. (2020). Students' attitudes to the online university course of management in the context of covid-19. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 283-292. doi:10.46328/ijtes.v4i4.111
- Bakota, K., & Pavičić Dokoza, K. (2021). Virtualno okruženje u odgoju i obrazovanju djece s govorno - jezičnim poremećajima ili/i oštećenjem sluha - izazovi suvremene nastave i rehabilitacije. U M. Nikolić & M. Vantić-Tanji (ur.), *Unapređenje kvalitete života djece i mladih: Tematski zbornik* (str. 397-408). Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih.
- Bakota, K., Pavičić Dokoza, K., & Punjek, L. (2021). Mišljenje ravnatelja posebnih odgojno obrazovnih ustanova o kvaliteti i učinkovitosti online nastave. *Acta Iadertina*, 18(2), 185-206. doi:10.15291/ai.3406
- Cui, S., Zhang, C., Wang, S., Zhang, X., Wang, L., Zhang, L., . . . Zhou, X. (2020). Experiences and attitudes of elementary school students and their parents toward online learning in China during the COVID-19 pandemic: Questionnaire Study (preprint). doi:10.2196/preprints.24496
- Kkese, E. (2020). McGurk effect and audiovisual speech perception in students with learning disabilities exposed to online teaching during the COVID-19 pandemic. *Medical Hypotheses*, 144, 110233. doi:10.1016/j.mehy.2020.110233
- Lathifah, Z. K., Helmanto, F., & Maryani, N. (2020). The Practice of Effective Classroom Management in COVID-19. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(7), 3263-3271.
- Paudel, P. (2020). Online education: Benefits, challenges and strategies during and after COVID-19 in higher education. *International Journal on Studies in Education*, 3(2), 70-85. doi:10.46328/ijonse.32
- Unger, S., & Meiran, W. (2020). Student attitudes towards online education during the COVID-19 viral outbreak of 2020: Distance learning in a time of social distance. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 256-266. doi:10.46328/ijtes.v4i4.107